

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת
בחוקותי
◆◆◆
שנת
תשפ"ב
◆◆◆
גליון 152

"תורה וחסד"

גזירה היא מלפני

בטרם אפתח, נזכיר לעצמנו את הגזירה הקשה, באסון הנורא לפני שנה, באתרא קדישא מירון, בהילקח מתוכנו, מ"ה קרבנות קדושים ויקרים זצ"ל, במיתה משונה רח"ל. ונחזיר בנפשנו שבודאי הכל מן השמים, שרצה הקב"ה "לעורר אותנו" להתחזק ביתר שאת ויתר עוז, בכל הדברים הצריכים חיזוק, ולהמשיך כל הזמן להתחזק, ועלינו להיות נושאים בעול, עם המשפחות השכולות, שאיבדו את יקיריהם הקדושים, ואין להם מנוחה יומם ולילה. נורא ואיום לחשוב - עשרות משפחות שכולות, בהילקח מעמם בחטף, במיתה משונה, אביהם, או בניהם היקרים, בגזירת הציבור הנוראה. ה' ירחם עליהם, שיזכו לנחמה אמיתית, ואך טוב ושמחה ישכון באהליהם. וכל עמך בית ישראל, נזכה בקרוב לראות בנחמת ציון וירושלים.

"עמליס" בתורה

והנה פרשת השבוע (לבוני ארץ ישראל) פותחת, אם בחוקותי תלכו וגו', ופרש"י שתהיו "עמלים בתורה". זה הדבר הראשון שהתורה הק' מתחילה בו, משמע שזה הדבר הכי חשוב להקב"ה, שנהיה "עמלים בתורה". והדבר מבואר בחז"ל הק' בהרבה מקומות, וידוע ומפורסם, רק נביא בעז"ה יסוד גדול שדיבר רבינו פעם בשיחה, על הזהירות הגדולה שצריכים להיזהר מאד "לא להפסיד" ח"ו, את מה שלומדים.

ועצם הדברים מביא החפץ חיים בשמירת הלשון מהזוהר הק', שאפשר ללמוד ולהתפלל כמו שצריך, והכל הולך לטמיון ח"ו, מחמת דיבור שאינו ראוי שהוציא מפיו, ה' ישמרנו.

ונביא אי"ה מה שהרחיב רבינו בענין הדומה לזה, המלמד את החשיבות והזהירות הגדולה של לומדי תורה בעיקר, לשמור על פה "נקי" בתכלית.

לכוין את השעה

וכך אמר: הגמ' אומרת בברכות (דף ז' א') על בלעם שהיה יודע לכוין אותה שעה שהקב"ה כועס בה וכו'. ומביאה הגמ' מעשה, שהוא צדוקי דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי [שהיה דר' בשכנות לר' יהושע בן לוי], הוה קא מצער ליה טובא בקראי [שהיה הצדוקי מצער מאד את ר' יהושע בן לוי עם שאלות על פסוקים וה' מטריד אותו].

יומא חד שקל תרנגולא ואוקמי' בין כרעי' דערסא [שם תרנגול בין כרעי המטה], סבר כי מטא היא שעתא אלטייה [כשתגיע אותה שעה שתחזיר כרבולת התרנגול, זה סימן שהקב"ה כועס, ואז אקלל אותו, וקללה בשעה זו בטח מתקבלת], ולבסוף כי מטא היא שעתא גימ' [כשהגיע רגע זה נרדם ר' יהושע בן לוי], אמר ש"מ לאו אורח ארעא למעבד הכי [סימן שאי"ז דרך לעשות כן], ורחמיו על כל מעשיו כתיב, וכתוב גם ענוש לצדיק לא טוב, [למד מזה שאין לעשות כן].

לא להעניש בידי שמים

ובתוס' הקשו, אף על גב דהצדוקים מורידין ולא מעלין, וא"כ למה שלא יענישנו, ותירצו דהיינו בידי אדם אבל בידי שמים לאו אורח ארעא להענישם ולהטריחם ולהורגם בידי שמים שלא כדרך בני אדם, וכו'. וקצת דוחק באמת מה החילוק בין עושה בידיים או שגורם להענישם בידי שמים. ועוד יש לתמוה דבשלמא המעשה הזה שנתנמנם בשעה שנהיה חזיר הכרבולת של התרנגול, זה לא ידע מתחילה שיקרה כזה דבר, אבל את הפסוק ורחמיו על כל מעשיו, וכן מה שכתוב וגם ענוש לצדיק לא טוב, האם לא ידע אותם מתחילה, א"כ מה נתחדש לו לאחר המעשה עם התרנגול, וכי עכשיו נתגלו לו פסוקים אלו?!

אתה לא תבנה הבית

ואפשר לומר כך, כמו שכתוב אצל דוד המלך שעשה את כל ההכנות כדי לבנות בית להקב"ה, והכין כל מה שצריך, ואפי' עשה קידוש המקום כדאיתא בזבחים דף כ"ד א', ובכל זאת אומר לו הקב"ה "אתה לא תבנה הבית לשמי" למה? כי שפך דם! והרי הדם ששפך, האם היה לו עבירה בזה? ח"ו! הרי הכל היה כדן וכדת, ולא עבר שום איסור ח"ו - דוד המלך! אבל סוף כל סוף הוא שפך דם... וכדי שכן אדם יזכה לבנות את בית המקדש, גם זה כבר לא טוב, ונבחר לכך שלמה המלך.

"הפה" נברא, רק "לתורה"

אם כן יש לומר גם כאן על דרך זה, הרי העיקר מה שברא הקב"ה את האדם הוא בשביל התורה, כמו שדרשו חז"ל, בראשית - בשביל התורה שנקראה ראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית, העיקר זה התורה!...

ומתן תורה זה התכלית של הבריאה! התכלית של כלל ישראל! ובמה עיקר הדבר של תורה? בפה! אז הדבר הזה שהוא הכי יקר, הכי חשוב, מה שיש בעולם, הקב"ה לא רוצה שישתמשו בו לרע, אפי' לדבר שצריך, אפי' שעל פי דין מורידין, דצדוקין מורידין ולא מעלין, אבל לא להשתמש בשביל זה עם "הפה".

ולמה עם הפה לא? כי הפה נוצר בשביל העיקר - תורה! הפה לא יכול לשמש לדברים אחרים. ושאר הדברים כגון ידים, בודאי עושים ג"כ מצות, אבל זה לא העיקר, וגם לשאר ברואים הרי יש ידים. אבל בן אדם נוצר עם פה כדי לדבר, ולמה "הוא" צריך לדבר - כדי לדבר תורה!...

לא משתמשים בפה להרוג

ולכן אפי' שצריך לעשות כך לצדוקי והי' יכול להרוג אותו, אבל מ"מ זה ראוי לעשות רק בידיים ולא בפה, כי הפה שזה הדבר שבשביל זה נברא העולם, וזה תכלית הבריאה, בזה אין ראוי להשתמש אפי' למה שמותר. חידוש זה נתגלה לו עכשיו!...

וכן מצינו בתוס' בבבא בתרא (דף י"א) שכתבו דרוב דברים אין עומדין לאדם בעולם הזה אלא לאחר מיתה, ובעולם הזה אין עומדין לאדם אלא מצות גדולות, וצדקה מועלת אפי' בעולם הזה, להנצל ממות. רואים מכל זה שחסד וצדקה זה כל כך גדול עד אין לשער... ע"כ.

בכל עת ובכל מקום

ודבר זה נוגע גם בכל ימות השנה, בהרבה היכי תימצות. ולמשל כשבא א' לבקש צדקה בדלת, חשוב מאד להציע לו שתי קרה, בפרט בימי הקיץ הלוהטים.

והנהגה הראוי' ללמוד ממנה, נוהג מורנו הגאון רבי יהודה ארי' דינר שליט"א [רב מרכז ב"ב], שמונח קבוע ליד דלת ביתו, בקבוק מים עם כוסות, והוסיף בחביבותו פתק "נא לשתות".

ולא מזמן סיפר לי א' מבאי בית רשכבה"ג מרן שר התורה זצוק"ל, שביקשו ממנו בהרבה מקומות לבוא להספיד, ולפעמים נסע ל"שבע מקומות" ביום אחד, אך כמה פעמים הי' צמא מאד, וחכה שיציעו לו כוס מים... ולדאבוננו ברוב המקומות לא חשבו על זה...

וראוי ליתן את הדעת על כך, ובודאי זכות המצוה תועיל לעורר רחמים, שנזכה להיושע במהרה בישועת הכלל והפרט.

סיום הלי' שמיטה ויובל

וב"ה זוכים המוני בית ישראל, השומעים להוראת ועצת מרן שר התורה זצוק"ל "ללמוד כל יום, שתי הלכות ברמב"ם שמיטה ויובל", לסיים את הרמב"ם עוד פעם.

וכתב ע"ז מרן שזוהי שמירה להינצל מכל הצרות. אין לנו אלא לחזק את עצמנו ואת כל המשתתפים, להמשיך בהתמדה בקביעות הזאת, ותועלתה מרובה, כשנקלעים יום יום לשאלות שונות בדיני שמיטה, שנוגע לכל אחד ואחד, בבית ובחנות.

וכעת מתחילים ג"כ להגיע "פירות" שחנטו בשנת השמיטה, וכן ירקות יבשים כבצל וכדו', שהרבה שאלות למעשה כרוכים סביבם, כגון בנוגע למים שנתבשלו בהם פירות וירקות שמיטה, אם צריך לשומרם עד שיתקלקלו, ועוד הרבה מאד פרטים.

ומי שלומד בקביעות את הדברים, מתלבנים אצלו ההלכות, וזוכה לשמור שמיטה כהלכתה.

וזכה קו "דרך אמונה" להביא יום יום שיעור בהלכות שמיטה, ותועלתו מרובה, יתברכו כל העושים להגדיל תורה בישראל.

לזכרון עולם

ואי אפשר שלא להזכיר את ידיד נפשו של רבינו משחר נעוריו, מרן הגאון הצדיק רבי י. משה מ. סולובייצ'יק זצוק"ל, והרבה הי' מזכירו ומדבר בשבחו, ומביא דברי תורה בשמו, שתקצר היריעה מהכיל.

ובמיוחד הי' מפליג בגודל ענותנותו, והתבטא פעם שמה שזכה רבי משה להגיע לדרגותיו העצומות, זה מחמת גודל ענותנותו. [וכידוע שהלך עם חליפה קצרה.. והי' נראה למי שלא הכירו, לאדם פשוט...]

והי' מספר רבינו את התפעלותו של מרן החזו"א זצוק"ל, אף קודם שידע מי הוא. וכן שרצה החזו"א מאד לשדכו עם קרובת משפחתו, וטרח במיוחד על כך.

דמויות נשגבות אלו, ספו תמו מן העולם, והותירו אותנו... הלואי שנזכה ללמוד ולהתנהג "משהו שבמשהו" מדרכיהם, וכבר זכינו בזה הרבה מאד.

ויהי רצון שנזכה במהרה לביאת משיח צדקנו ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, אמן.

א"כ אנחנו רואים עד כמה שאדם צריך לדעת מה העיקר שיש לו תורה! בפרט בני תורה שיש להם את האפשרות מה שלא כל אחד זוכה לזה...

כמה אושר יש לאדם שיכול להשתמש בדבר שזה העיקר של הבריאה, וניתן לו בשביל זה את כח הדיבור, ולמטרה זו נברא הכל, רק בשביל תורה. ע"כ.

"חסד" דבר גדול מאד

ומידי עסקנו בימים אלו בל"ג בעומר, זכורני שהי' רבינו משבח את האנשים הדואגים לחלק אוכל ושתי' לבאים מנסיעות ארוכות לציון הקדוש במירון, וכן כששמע שבנו מקומות הכנסת אורחים במקומות הק' בחו"ל, שיבח את זה מאד. ואמר שזכות גדולה היא, ובודאי בכוחה להביא ישועות.

ולאחד המיוחדים מבאי בית רבינו, היתה בת מבוגרת בבית, והתחנן לרבינו לישועה. ואמר לו רבינו שישכור מקום בסמוך לבית חולים, וישאלנו לאנשים ששוהים אצל קרוביהם בבית חולים, שיהי' להם מקום לינה וכו', ועשה כעצתו, וזכה ב"ה להשיאה.

תורה וחסד – הדברים העיקריים

ובתחילת השיחה הנ"ל הזכיר ג"כ רבינו בגודל מעלת החסד, ונעתיק את הדברים.

וכך אמר: ובכלל מצינו שהדברים הכי מועילים לבן אדם - לעבור את העולם - בטוב! הם "תורה וחסד". שני הדברים האלה הם העיקרי. ובודאי את כל התורה צריך לקיים, אבל רואים שתורה וחסד הם הדברים הכי עיקריים...

וחסד הוא כל כך גדול, כמו שמצינו בסנהדרין (דף ק"ג ב') תניא רבי נתן אומר מגרב לשילה ג' מילין. [פ"י דבשילה היה המשכן שבו הקריבו את כל הקרבנות והקטורת כמו שהי' אח"כ בבהמ"ק בירושלים, וגרב הוא שם מקום שבו היה פסל מיכה, והיו סמוכין זה לזה מרחק ג' מילין]. והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה. דבר נורא כל כך שהי' מתערב עשן פסל מיכה שבו מקטירים דברים שזה היפך מקדושה - טומאה! עם העשן של המערכה.

וכתוב בגמ' שביקשו מלאכי השרת לדוחפו - למיכה, על שהוא עושה כזה דבר! להבדיל בין טומאה לטהרה, שיהא פסל מיכה יחד עם המשכן של הקב"ה?! אמר להם הקב"ה "הניחו לו - פתו מצויה לעוברי דרכים" היות שהי' מקום כזה שכן אדם שהיה עובר שם היה מקבל לחם - הניחו לו!

הניחו לו.. פתו מצויה

"פתו מצויה לעוברי דרכים" זה מועיל עד כדי כך, שהקב"ה מסכים להניח לו, למרות שהוא עושה כזה דבר?! שהרי חוץ מהכל זה חוצפה נוראה! לבוא על יד המשכן ולעשות כזה דבר, ובכל זאת אומר הקב"ה הניחו לו - פתו מצויה לעוברי דרכים. [והלשון "פתו" יכול להתפרש לאו דוקא, אלא שנותן הרבה דברים לסעוד לאורחים כמו שמצינו בכמה מקומות, אבל יכול להיות דכאן הכונה פתו כפשוטו, שהי' נותן פת לעוברי דרכים, ולא יותר]. ומ"מ פתו מצויה לעוברי דרכים זה חסד כזה, שכדאי בשביל זה שהקב"ה סובל אפי' שהעשן שלו מתערב עם העשן של המערכה. צדקה וחסד - מציל!

עד כדי כך רואים את הגדלות של חסד, שזה מהדברים העיקריים שמצילין את האדם. ואם ח"ו נגזר עליו איזה דבר... הוא עושה חסד, וזה מציל אותו. חסד, צדקה, זה מציל.